

แบบฟอร์มข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

บทความ/งานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ชื่อบทความ สิทธิและเสรีภาพของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ : ศึกษาเปรียบเทียบตามกฎหมายไทยกับกฎหมายประเทศเนเธอร์แลนด์

ชื่อผู้นำเสนอ คุณเบญจมาภรณ์ สังข์ทอง

รหัสบทความ IRD-Conference2022_O_56

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นที่สนใจของสังคมไทย มากทีเดียวสิทธิพล
ของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ เป็นเรื่องที่สังคมไทยต้องยอมรับ
รวมทั้งการออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิพลของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ
มาซึ่งเห็นด้วย กับข้ออ้าง เพศ: เนื่อหรือเพศที่สิทธิเสรีภาพทาง
เพศของตนมาก แต่สิทธิทางกฎหมาย: ทางอื่น มาเปรียบเทียบกับ
งานวิจัยเรื่องนี้: สิทธิพลที่ไทยมีอยู่.

สิทธิและเสรีภาพของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ : ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการสมรสและการใช้คำนำหน้านามของบุคคลตามกฎหมายไทยกับกฎหมายเนเธอร์แลนด์

นางสาวเบญจมาภรณ์ สังข์ทอง¹, ผศ.ดร. กมลวรรณ อยู่วัฒน์²

¹สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ

²สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ

บทคัดย่อ

ปัจจุบันกลุ่มความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) หรือ กลุ่มบุคคลมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดมีเพิ่มมากขึ้น เป็นกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT) แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศหรือดินแดน ตั้งแต่การรับรองการสมรสเพศเดียวกันตามกฎหมายหรือคู่ชีวิตในรูปแบบอื่น จนถึงบทกำหนดโทษประหารชีวิตสำหรับกิจกรรมทางเพศหรือการแสดงออกทางเพศของบุคคลเพศเดียวกันในบางกลุ่มประเทศ สิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจึงถูกจัดว่าเป็นสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองที่ต้องได้รับการยอมรับและการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยบทความวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ (1.) การรับรองการอยู่กินฉันสามีภริยาของบุคคลเพศเดียวกันตามกฎหมายไทยกับกฎหมายเนเธอร์แลนด์ (2) การรับรองเกี่ยวกับคำนำหน้านามตามอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคล

ผลการศึกษาพบว่า การรับรองการอยู่กินฉันสามีภริยาและการสมรสของบุคคลเพศเดียวกันนั้นของไทยจะเป็นไปในลักษณะที่แยกออกจากการสมรสของบุคคลต่างเพศ ซึ่งในการร่างกฎหมายมุ่งเน้นใช้คำว่า คู่ชีวิตมากกว่าคำว่าคู่สมรส ขณะที่ตามกฎหมายเนเธอร์แลนด์การอยู่กินของบุคคลเพศเดียวกันนั้นมี 3 รูปแบบ การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนพาร์ทเนอร์ และการใช้ชีวิตอาศัยอยู่ด้วยกัน ซึ่งการจดทะเบียนสมรสและการจดทะเบียนพาร์ทเนอร์ การจดทะเบียนทั้ง 2 แบบนี้มีความคล้ายกันและมีผลทางกฎหมาย ส่วนการใช้ชีวิตอาศัยอยู่ร่วมกันนั้นไม่มีเงื่อนไขของทางกฎหมายมาบังคับ กรณีการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศด้วยการระบุในส่วนของคำนำหน้านาม สำหรับประเทศไทยคำนำหน้านามนั้นให้ใช้เฉพาะสำหรับบุคคลที่เป็นเพศหญิงและเพศชายโดยกำเนิด โดยไม่มีการกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงคำนำหน้านามในกรณีของบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศและมีการเปลี่ยนแปลงเพศ หรือมีความประสงค์จะ

เปลี่ยนแปลงคำนำหน้านามให้แตกต่างไปจากเพศสภาพของตนแต่อย่างใด ในกรณีของกฎหมาย
เนเธอร์แลนด์การรับรองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคำนำหน้านามโดยการเปิดโอกาสให้กับกลุ่มบุคคลที่มี
ความหลากหลายทางเพศ ให้มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปในเรื่องของคำนำหน้านาม โดย
สามารถเปลี่ยนคำนำหน้านามได้ตามเพศสภาพของตนที่มีอยู่

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ทางเพศ, เพศเดียวกัน, การสมรส, การอยู่กินฉันสามีภรรยา

Rights and freedoms of LGBTQ groups: a comparative study marriage and certifying gender identity of Thai law and Dutch law

Miss Benjamaporn Sangtong¹, Asst. prof. Dr. Kamonwan Yoowattana²

¹Law Department, College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok

²Law Department, College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok

ABSTRACT

Currently, LGBTQ groups or groups of people whose gender does not associated with the sex assigned to them at birth are increasing. It's a group of people with gender identity or sexual orientation that is different from most people in society. Laws relating to LGBTI people differ from country to country or territory from legal recognition of same-sex marriage or other forms of life partner to the death penalty for same-sex sexual activities or expression in some countries. therefore, LGBT rights are regarded as human and civil rights that must be recognized and protected by law. This research article aims to study about (1) Certification of same-sex marriage under Thai law and Dutch law, and (2) Certification on titles based on personal gender identity.

The results of the study presented that the same-sex cohabiting and marriage certification in Thailand would be in a manner separate from heterosexual marriage, and the drafting of the law focuses on using the word "life partner" rather than the word "spouse" whereas in Dutch law, there are three types of same-sex cohabitation, which are partner registration and living together. For the marriage registration and partnership registration, these two registrations are similar and have legal implications. As for living together, there are no legal conditions to enforce. In the case of certifying

gender identity by specifying the part of the name title, in Thailand, the name title is used only for persons who are naturally female and male. There is no requirement to change the name title in the case of a person who is heterosexual and transgender or wishing to change the name title to be different from their gender in any way. In the case of Dutch law, the assurance of change in noun prefixes provides an opportunity for LGBT people to have equal rights and liberties with the public in regard to the title to be able to change the name title according to their existing gender.

Keywords: gender identity, same sex, marriage, cohabitation

บทนำ

ปัจจุบันกลุ่มความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) หรือ กลุ่มการมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดมีเพิ่มมากขึ้น เป็นกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยคำว่า LGBTQ ย่อมาจาก L – Lesbian กลุ่มผู้หญิงรักผู้หญิง, G – Gay กลุ่มชายรักชาย, B – Bisexual หรือกลุ่มที่รักได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง, T – Transgender คือกลุ่มคนข้ามเพศ จากเพศชายเป็นเพศหญิง หรือเพศหญิงเป็นเพศชาย, Q – Queer คือ กลุ่มคนที่พึงพอใจต่อเพศใดเพศหนึ่ง โดยไม่ได้จำกัดในเรื่องเพศ และความรัก ซึ่งปัจจุบันกลุ่มคนเหล่านี้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยและในต่างประเทศเพิ่มขึ้น การละเมิดสิทธิของความเป็นมนุษย์กับกลุ่มความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) เกิดขึ้นลักษณะของการกดขี่จากอัตลักษณ์ของความเป็นเพศ เรื่องเพศวิถี และการตีตราใหม่พื้นที่ทางสังคมที่จำกัด

โดยส่วนใหญ่ในสังคมไทยในปัจจุบันมองว่ากลุ่มความหลากหลายทางเพศ ควรดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามบรรทัดฐานสังคม จนเป็นการจำกัดวิถีชีวิตและการไม่ยอมรับ การมองเพศหลากหลายในลักษณะภาพเหมารวมและในเชิงลบถือเป็นการเลือกปฏิบัติในระดับทัศนคติ ซึ่งแตกต่างกับประเทศเนเธอร์แลนด์ที่มีอิสระให้กับกลุ่มความหลากหลายทางเพศทั้งในเรื่องอัตลักษณ์ของความเป็นเพศ เรื่องเพศวิถี และให้มีพื้นที่ทางสังคม รวมไปถึงสิทธิและเสรีภาพการรับรองการอยู่กินการสมรสของบุคคลเพศเดียวกันและการรับรองเกี่ยวกับคำนำหน้านามตามอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคล ความแตกต่างหลากหลายทางเพศนั้นมีการปรับเปลี่ยนอย่างไม่หยุดนิ่ง แต่ที่สำคัญ วิถีชีวิตเรื่องเพศเป็นเพียงส่วนเล็วหนึ่งของตัวตนที่รองจากความ เป็นมนุษย์ ความหมายของการมีอัตลักษณ์ทางเพศในสังคม รวมทั้งการเปิดพื้นที่ทางสังคมที่กลุ่มความหลากหลายทางเพศสามารถมีสิทธิและเสรีภาพ เพื่อสามารถแสดงอัตลักษณ์เพศวิถีที่แสดงตัวตนทางเพศที่แท้จริงของกลุ่มความหลากหลายทางเพศนี้อาจเป็นที่ยอมรับได้ในพื้นที่สาธารณะทั่วไป รวมไปถึง

การอยู่กินฉันสามีภริยาของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ด้วยเหตุนี้จึงทำการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิการสมรสและการใช้คำนำหน้านามของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

ถึงแม้ว่าจะมีกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน แต่นั่นก็อาจเป็นเพราะสังคมได้เปิดรับและพร้อมเปิดกว้างสำหรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเหล่านี้ ดังนั้นการเข้าใจและการยอมรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จึงเป็นการเปิดโอกาสในสิทธิและเสรีภาพเกี่ยวกับการสมรสและการใช้คำนำหน้านามของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

สิทธิและเสรีภาพของกลุ่มความหลากหลายทางเพศเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการรับรองการอยู่กินของบุคคลเพศเดียวกันและการรับรองเกี่ยวกับคำนำหน้านามตามอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคล เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยกับกฎหมายเนเธอร์แลนด์

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาคครั้งนี้จะเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารจากบทกฎหมาย ตำราทางวิชาการ บทความจากวารสาร ข้อมูลสถิติ รายงานการประชุม คำพิพากษาของศาล และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ครอบครัว และกฎหมายเนเธอร์แลนด์เรื่องสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ เกี่ยวกับการอยู่กินฉันสามีภริยา และการใช้คำนำหน้านามสำหรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สิทธิและเสรีภาพของกลุ่มความหลากหลายทางเพศเกี่ยวกับการรับรองการอยู่กินของบุคคลเพศเดียวกันและการรับรองเกี่ยวกับคำนำหน้านามตามอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยกับกฎหมายเนเธอร์แลนด์

ผลของการศึกษา

ควรมีการรับรองการอยู่กินฉันสามีภริยาของบุคคลเพศเดียวกันในลักษณะของการเป็นสามีภริยา โดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งทางทะเบียนและพฤติการณ์ เช่น ในรูปแบบหุ้นส่วนชีวิต การจดทะเบียนสมรส และการอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยา และการอยู่กินร่วมกันโดยไม่จดทะเบียน รวมไปถึงการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีการอนุญาตให้ใช้คำนำหน้านามของบุคคลตามเพศสภาพที่เป็นอยู่ ในขณะร้องขอเพื่อใช้คำนำหน้านามทั้งในเอกสารราชการและเอกสารอื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดความเท่าเทียมและไม่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยความแตกต่างในทางเพศ เนื่องจากการที่กฎหมายไทยไม่รับรองการอยู่กินฉันสามีภริยาและการเปลี่ยนคำนำหน้านามของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จึงก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะเป็นด้วยความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ตามมาตรา 27 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2560 และเป็นการขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างเรื่องเพศตามที่ได้รับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนรวมถึงขัดกับหลักการสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานทำให้เกิดการต้องขอเสนอแนะในการร่างพระราชบัญญัติชีวิตชีวาขึ้นเพื่อรองรับการอยู่กินฉันสามีภริยาของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศให้เกิดความเท่าเทียม ในส่วนคำนำหน้านามของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศกฎหมายไทยยังคงมิได้มีการรองรับในส่วนนี้ และในส่วนของกฎหมายเนเธอร์แลนด์นั้นมีทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการอยู่กินฉันสามีภริยาและคำนำหน้านามของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จึงเป็นการเปิดกว้างด้านสิทธิ เสรีภาพ และเป็นที่ยอมรับเกี่ยวกับการอยู่กินฉันสามีภริยาและการใช้คำนำหน้านามดังกล่าว โดยมีการออกกฎหมายการจดทะเบียนที่เป็นกลางทางเพศในด้านหุ้นส่วนชีวิตจะเป็นการรักษาสถานะทางกฎหมายของความสัมพันธ์บุคคลดังกล่าว(สารานุกรมเสรี, หน้าที่ 1)

การรับรองการอยู่กินฉันสามีภริยาของบุคคลเพศเดียวกันตามกฎหมายไทย

โดยนิยามการสมรสนั้นเป็นการตกลงกันตามกฎหมายระหว่างคู่สมรสที่ได้มีการตกลงร่วมกันเพื่ออยู่กินฉันสามีภริยา การสมรสนั้นจะดำเนินการจดทะเบียนและพิธีแต่งงาน เพื่อรับรองความสัมพันธ์ของบุคคล

บุคคลย่อมมีสิทธิเท่าเทียมทั้งเพศชายและเพศหญิงหรือแม้แต่บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศก็มีสิทธิเท่าเทียมกับเพศสภาพพื้นฐาน การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลย่อมถือว่าการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

ของบุคคลนั้นไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล(มาตรา 27 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2560)

โดยปัจจุบันสังคมไทยนั้นต่างก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการยอมรับหลักการในเรื่องการห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศว่าเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และโดยส่วนใหญ่ยอมรับว่าสังคมประกอบด้วยบุคคลที่มีรสนิยมทางเพศหรือเพศวิถีที่หลากหลาย หรือเพศสภาพ และมีคู่ชีวิตเพศเดียวกันจำนวนมากที่ใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัวในขณะที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายยังมิได้รับรองให้บุคคลเหล่านี้สามารถทำการจดทะเบียนสมรสกันได้ เป็นเหตุให้บุคคลเหล่านี้ต้องเสียสิทธิตามกฎหมายหลายประการเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติที่ได้รับรองสิทธิของคู่สมรสต่างเพศดังกล่าว ดังนั้น การที่กฎหมายไม่รับรองสถานภาพการสมรสของบุคคลรักเพศเดียวกันเช่นนี้จึงมีหลายฝ่ายที่มีความเห็นว่าเป็นการขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างเรื่องเพศตามที่ได้รับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนรวมถึงขัดกับหลักการสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุผลดังกล่าวปัจจุบันจึงมีหลายองค์กรที่ได้มีความพยายามในการรณรงค์และผลักดันให้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตขึ้น

การสมรสตามมาตรา 1448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมิได้เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม(สำนักข่าวอิศรา, 18 มกราคม 2563) เห็นได้ชัดว่าสภาพสังคมปัจจุบันมีเพศสภาพที่มีความหลากหลายมากขึ้น จึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตขึ้นเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมแก่บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ(นางสาวสายใจ เกษสุวรรณ นิติกร สำนักกฎหมาย, 2564, หน้า 2-3) การอยู่กินฉันสามีภรรยา การสมรส โดยการร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตมีบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีได้ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2560 การที่บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจะสามารถจดทะเบียนสมรสได้นั้นต้องบรรลุนิติภาวะ หากยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม

การรับรองการอยู่กินฉันสามีภริยาของบุคคลเพศเดียวกันตามกฎหมายเนเธอร์แลนด์

เมื่อเทียบกับการสำรวจเฉลี่ยของสหภาพยุโรปแสดงให้เห็นว่าทัศนคติเชิงบวกการรักร่วมเพศแพร่หลายในเนเธอร์แลนด์ ในปี 1998 กฎหมายเนเธอร์แลนด์ก่อตั้งระบบหุ้นส่วนชีวิตจดทะเบียนสำหรับทั้งคู่ คู่รักเพศเดียวกันและต่างเพศ และการแต่งงานแบบพลเรือนที่เป็นกลางทางเพศผ่านกฎหมายในปี 2544 มีภาคประชาสังคมเข้มแข็งในเนเธอร์แลนด์ รวมถึง LGBT NGO (COC) ที่เก่าแก่ที่สุดที่มีอยู่ในทำงานองเดียวกัน มีประเพณีอันยาวนานในการรวมองค์กรพลเรือนในกระบวนการทางกฎหมายและการบริหารเนเธอร์แลนด์มีกรอบทางกฎหมายที่เข้มแข็งเกี่ยวกับความเสมอภาคและการต่อต้านการเลือกปฏิบัติซึ่งประดิษฐานอยู่ใน รัฐธรรมนูญ ในกฎหมายการจ้างงานของภาครัฐและเอกชน ในกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติการรักษาที่เท่าเทียมกันทั่วไป กฎหมายดัตช์กำหนดให้มีการจดทะเบียนที่เป็นกลางทางเพศทางหุ้นส่วนการเป็นหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียนหรือการอยู่ร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ เกิดขึ้นเมื่อคู่รักเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้ามอาศัยอยู่ร่วมกัน แต่เลือกที่จะรักษาสถานะทางกฎหมายของความสัมพันธ์โดยไม่จดทะเบียนหรือไม่เป็นแบบทางการ(Title 1.5A Registered partnership, Dutch Civil Code) การจดทะเบียนหุ้นส่วนชีวิตที่จดทะเบียนไว้จะถูกขัดจังหวะหากผู้ที่จะเป็นหุ้นส่วนไม่มีข้อกำหนดในการเข้าเป็นหุ้นส่วนดังกล่าว หรือเมื่อวัตถุประสงค์ของหุ้นส่วนที่คาดหวังหรือของหนึ่งในนั้นไม่เป็นไปตามหน้าที่ที่กฎหมายเกี่ยวข้อง การเป็นหุ้นส่วนมีไว้สำหรับคู่รักเพศเดียวกันเป็นทางเลือกแทนการแต่งงาน แม้ว่าคู่รักเพศตรงข้ามสามารถเข้าร่วมได้ และที่จริงแล้วประมาณหนึ่งในสามของการแต่งงานทางแพ่งที่จดทะเบียน เป็นคู่รักเพศตรงข้าม ตามกฎหมาย การแต่งงานทางแพ่งและการแต่งงานมีสิทธิและหน้าที่เหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายบางฉบับเพื่อแก้ไขความไม่เท่าเทียมกันในส่วนที่เกี่ยวข้องมรดกและปัญหาอื่นๆ การเป็นหุ้นส่วนที่จดทะเบียนของคุณที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นสามารถเปลี่ยนเป็นการสมรสได้ โดยจะมีการทำหนังสือรับรองการเปลี่ยนสถานภาพ การแปลงสภาพมีผลทำให้ทางหุ้นส่วนที่จดทะเบียนสิ้นสุดลงและการแต่งงานเริ่มต้นนับตั้งแต่เวลาที่จดทะเบียนหนังสือรับรองการสมรสในทะเบียนสมรส(Article 1:80g Conversion of a registered partnership into a marriage) ข้อกำหนดกฎหมายดัตช์กำหนดให้หุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งมีสัญชาติดัตช์หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศเนเธอร์แลนด์ อายุที่สมรสได้ในเนเธอร์แลนด์คือ 18 หรือต่ำกว่า 18 โดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง(Section 1.5.1 Requirements for entering into a marriage, Article 1:31 Minimum age) โดยการแต่งงานไม่สามารถทำได้ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลวิกลจริต ในลักษณะที่เขาไม่สามารถกำหนดเจตจำนงของตนหรือเข้าใจถึงความสำคัญของการประกาศได้(Article 1:32 Mental disturbance)

การสมรสของผู้เยาว์โดยผู้เยาว์ต้องได้รับอนุญาตจากบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม(Article 1:35 Required approval for a marriage of a minor (1)) และในกรณีที่ในกรณีที่ความสามารถทางจิตของผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งถูกรบกวนในลักษณะที่เขาไม่สามารถกำหนดเจตจำนงหรือเข้าใจถึงความสำคัญก็ไม่ได้มีความจำเป็นที่ต้องได้รับอนุญาตจากบุคคลนั้น(Article 1:35 Required approval for a marriage of a minor (2)) ผู้เยาว์ที่อยู่ในความปกครองต้องได้รับการอนุมัติเพิ่มเติมจากผู้ปกครองตามกฎหมาย(Article 1:35 Required approval for a marriage of a minor (3))

ตั้งแต่ปี 1998 กฎหมายเนเธอร์แลนด์ได้อนุญาตให้ประชาชนมีความสัมพันธ์กันได้รับการยอมรับโดยใช้หุ้นส่วนชีวิตที่จดทะเบียนสำหรับทั้งเพศเดียวกันและคู่รักต่างเพศ "เป็นกลางทางเพศ" การแต่งงานต้องได้รับอนุญาตจากรัฐ(Dutch Civil Code) เป็นทางเลือกสำหรับการแต่งงาน การเป็นหุ้นส่วนภายในประเทศยังได้รับอนุญาตสำหรับคู่รักเพศตรงข้าม เนเธอร์แลนด์กลายเป็นประเทศแรกในโลกที่ออกกฎหมายให้การแต่งงานของคนเพศเดียวกันถูกกฎหมาย โดยกฎหมายจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 เมษายน 2001 แม้ว่าการแต่งงานเพศเดียวกันสามารถทำได้ในดินแดนยุโรปของเนเธอร์แลนด์และดินแดนแคริบเบียน (Doing Gender in The Netherlands: TRANS* approaches, methods & concepts ~ June 10, 2016)

ในปี ค.ศ. 1994 รัฐสภาดัตช์ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ซึ่งห้ามการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากการนิยมทางเพศในการจ้างงาน ที่อยู่อาศัย และ ทั้งที่פקภาครัฐและเอกชน ไม่มีการกล่าวถึงอัตลักษณ์ทางเพศ การแสดงออกทางเพศ และลักษณะทางเพศ แต่กระนั้นก็ห้ามการเลือกปฏิบัติ(Same-Sex Families and Legal Recognition in Europe pp 11-44)

การรับรองเกี่ยวกับคำนำหน้านามตามอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลในกฎหมายไทย

ในส่วนของการรับรองเกี่ยวกับคำนำหน้านามตามอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลในกฎหมายไทยนั้น ยังไม่มีการรับรองในเรื่องดังกล่าวไว้ การรับรองเพศสถานะทางกฎหมายและเอกสารราชการของประเทศไทย ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่อนุญาตให้บุคคลข้ามเพศสามารถเปลี่ยนคำนำหน้านาม และเพศในเอกสารราชการได้ ส่งผลให้อัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลข้ามเพศยังคงเป็นประเด็นที่ท้าทายสำหรับบุคคลข้ามเพศในการเข้าถึงสินค้าและบริการ ทำให้ควรมีการปฏิรูปกฎหมายในการรับรองเพศสถานะของบุคคลข้ามเพศ จะสะท้อนความเป็นมาในการร่างกฎหมายการรับรองเพศสถานะ ในการใช้คำนำหน้านามขอบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

การรับรองเกี่ยวกับคำนำหน้านามตามอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลในกฎหมายเนเธอร์แลนด์

ซึ่งเป็นส่วนที่แตกต่างกับกฎหมายเนเธอร์แลนด์โดยในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 รัฐสภาเนเธอร์แลนด์ได้อนุมัติร่างกฎหมายโดยอนุญาตให้บุคคลข้ามเพศเปลี่ยนเพศของตนอย่างถูกกฎหมายในสูติบัตรและเอกสารทางราชการอื่น ๆ โดยไม่ต้องผ่านการทำหมันและการผ่าตัดแปลงเพศ เป็นไปได้ที่จะระบุในสูติบัตรว่า "ไม่สามารถระบุเพศได้" (De emancipatie van LHBTI-personen in Nederland) โดยจัดให้มีทางเลือกมากกว่า "ชาย" และ "หญิง" ทั่วไปในปัจจุบัน เนื่องจากการขาดตัวเลือกที่เป็นกลางทางเพศถือเป็นการละเมิดชีวิตส่วนตัว สิทธิในการกำหนดตนเอง และเอกราชส่วนบุคคลสำหรับทั้งบุคคลข้ามเพศและบุคคลต่างเพศ มีการประกาศว่าเนเธอร์แลนด์กำลังพิจารณายกเลิกเครื่องหมายระบุเพศในเอกสารระบุตัวตนอย่างเป็นทางการในเนเธอร์แลนด์ (De emancipatie van LHBTI-personen in Nederland, Transgender Persons Act) เพศของคำนามจะกำหนดบทความ รูปแบบคำคุณศัพท์ และคำสรรพนามที่ใช้ในการอ้างอิงถึงคำนามนั้น เพศเป็นหัวข้อที่ซับซ้อนในภาษาดัตช์ เนื่องจากพระราชบัญญัติบุคคลข้ามเพศที่เปลี่ยนแปลงเพศที่จดทะเบียนมีผลบังคับใช้ในปี 2014 ทุกคนต้องการที่จะเปลี่ยนเพศที่ลงทะเบียนไว้เป็นคำประกาศของผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถทางจิตและความปรารถนาที่จะทำให้การเปลี่ยนเพศเป็นไปอย่างถาวร ด้วยเหตุนี้บุคคลข้ามเพศจึงสามารถกำหนดให้นายทะเบียนเปลี่ยนแปลงเพศข้อมูลที่บ้านที่กักไว้ได้ในสูติบัตร (De emancipatie van LHBTI-personen in Nederland, Equal Treatment Act) เนื่องจากขึ้นอยู่กับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือผู้พูดแต่ละคน เพศมีสามเพศในโครงสร้างปกติหรือสองเพศในโครงสร้างแบบแบ่งขั้ว (เพศ/เพศทั่วไปที่มีร่องรอยของโครงสร้างสามเพศ) ทั้งสองระบุและคงไว้เป็นภาษาทางการ (As of 2017–2018, the effectiveness of the Transgender Persons Act is being evaluated.)

ผลการศึกษา

การรับรองการอยู่กึ่งการสมรสของบุคคลเพศเดียวกันและการรับรองเกี่ยวกับคำนำหน้านามตามอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลตามกฎหมายไทย เป็นเพียงการร่างข้อเสนอไปยังสภาเพื่อออกกฎหมาย โดยยังมิได้มีกฎหมายใดๆ ในการรับรองการอยู่กึ่งการสมรสของบุคคลเพศเดียวกัน คู่ชีวิตเพศเดียวกันจำนวนมากที่ใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัว ในขณะที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายยังมิได้รับรองให้บุคคลเหล่านี้สามารถทำการจดทะเบียนสมรสกันได้ เป็นเหตุให้บุคคลเหล่านี้ต้องเสียสิทธิตามกฎหมายหลายประการ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของคู่สมรสต่างเพศดังกล่าว ดังนั้นการที่กฎหมายไม่รับรองสถานภาพการสมรสของบุคคลรักเพศเดียวกันเช่นนี้จึงมีหลายฝ่ายที่มีความเห็นว่าเป็นการขัดต่อ

หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่าง
เรื่องเพศตามที่ได้รับการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ในขณะที่กฎหมายเนเธอร์แลนด์ได้มีการรับรองทางกฎหมายของบุคคลเพศเดียวกันในเรื่องอยู่กิน
การสมรส โดยได้มีการระบุไว้ตั้งแต่ปี 1998 โดยการแต่งงานต้องได้รับอนุญาตจากรัฐ เป็นทางเลือก
สำหรับการแต่งงาน การเป็นหุ้นส่วนภายในประเทศยังได้รับอนุญาตสำหรับคู่รักเพศตรงข้าม เนเธอร์แลนด์
กลายเป็นประเทศแรกในโลกที่ออกกฎหมายให้การแต่งงานของคนเพศเดียวกันถูกกฎหมาย และในส่วน
ของการรับรองเกี่ยวกับคำแนะนำนามตามอัตลักษณ์ทางเพศ

สรุปและอภิปรายผล

จะเห็นได้ว่ากฎหมายของไทยและกฎหมายเนเธอร์แลนด์มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน
ไปในแต่ละเรื่อง แม้ของกฎหมายไทยความแตกต่างเรื่องเพศตามที่ได้รับการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ
มนุษยชนรวมถึงขัดกับหลักการสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานทำให้เกิดการต้องขอเสนอแนะในการร่าง
พระราชบัญญัติคู่ชีวิตขึ้นเพื่อรองรับการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ อาจจะยังไม่มีแนว
ทางการนำมาใช้อย่างเป็นทางการ แต่ก็ได้มีการเสนอแนวทางเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลความหลากหลายทางเพศ
ในเรื่องของการรับรองการอยู่กินการสมรสของบุคคลเพศเดียวกันและการรับรองเกี่ยวกับคำแนะนำนาม
ตามอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคล เพื่อนำข้อมูลการเปรียบเทียบกฎหมายเนเธอร์แลนด์เหล่านี้มาใช้ในการ
แก้ไขข้อกฎหมายของไทย เพื่อให้เกิดสิทธิและเสรีภาพความเท่าเทียมกันของกลุ่มบุคคลความหลากหลาย
ทางเพศ อนุญาตให้บุคคลข้ามเพศเปลี่ยนเพศของตนอย่างถูกกฎหมายในสูติบัตรและเอกสารทางราชการ
อื่น ๆ โดยไม่ต้องผ่านการทำหมันและการผ่าตัดแปลงเพศ เนื่องจากการขาดตัวเลือกที่เป็นกลางทางเพศถือ
เป็นการละเมิดชีวิตส่วนตัว ทำให้การรับรองเกี่ยวกับคำแนะนำนามตามอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลตาม
กฎหมายเนเธอร์แลนด์นั้น ทำให้บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศได้มีสิทธิและเสรีภาพเทียบเท่ากับ
บุคคลที่มีเพศสภาพทั่วไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การรับรองการอยู่กินฉันสามีภริยาและคำนำหน้านามของบุคคลเพศเดียวกันตามกฎหมายไทยกับกฎหมายเนเธอร์แลนด์ ควรมีการรับรองการอยู่กินฉันสามีภริยาของบุคคลเพศเดียวกันในลักษณะของการเป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งทางทะเบียนและโดยพฤตินัย เช่น รูปแบบหุ้นส่วนชีวิต รวมไปถึงการให้สิทธิในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำนำหน้านามของบุคคลตามเพศสภาพที่เป็นอยู่ ในหนังสือราชการและเอกสารสำคัญอื่น เพื่อก่อให้เกิดความเท่าเทียมและไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล เพราะความแตกต่างในทางเพศ

เอกสารอ้างอิง

แหล่งข้อมูลออนไลน์

BBC NEWS ไทย. (2018), พ.ร.บ. คู่ชีวิต: ครม. เห็นชอบร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิตแต่ยังไม่เปิดให้รับบุตรบุญธรรมร่วมกัน [Online]. Available URL:

<https://www.bbc.com/>

BBC NEWS ไทย. (2020), สมรสเท่าเทียม: ประชาชนแห่ให้ความเห็นร่าง พ.ร.บ. แก่กฎหมายแพ่งฯ เปิดทางแต่งงานเพศเดียวกัน [Online]. Available URL:

<https://www.bbc.com/>

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2020), สรุปสาระสำคัญจากเสวนาวิชาการ เรื่อง “คู่ชีวิต / คู่สมรสอีกก้าวสำคัญของความเสมอภาคทางเพศ” [Online]. Available URL:

<https://www.law.tu.ac.th/>

Marriage Partnership Samenwonen. (2564), การจดทะเบียนสมรส/พาร์เนอร์ [Online]. Available URL:

<https://image.mfa.go.th/>

Small Change: How the Road to Same-Sex Marriage Got Paved in the Netherlands (2001) [Online]. Available URL:

<https://scholarlypublications.universiteitleiden.nl/>

Sexual Orientation and Gender Identity Definitions (2021) [Online]. Available URL:

<https://www.hrc.org/>

LGBT rights in the Netherlands (2021) [Online]. Available URL:

<https://en.m.wikipedia.org>

GENDER DIVERSITY TERMINOLOGY (2019) [Online]. Available URL:

<https://studentaffairs.psu.edu>

Doing Gender in The Netherlands: TRANS* approaches, methods & concepts ~ June 10, 2016

[Online]. Available URL:

<https://graduategenderstudies.nl/>